

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Υποσχόλια (Tīkā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια (Sutta Piṭaka - Tīkā)

4. Η συλλογή των αριθμημένων ομιλιών - Υποσχόλια
(4. Aṅguttara Nikāya - Tīkā)

05. Υποσχόλια για το βιβλίο των πέντε (05. Pañcakanipāta-tīkā)

1. Η πρώτη πεντηκοντάδα (1. Paṭhamapaññāsakaṃ)

PaliVerse

4. Η συλλογή των αριθμημένων ομιλιών - Υποσχόλια

05. Υποσχόλια για το βιβλίο των πέντε

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Anguttaranikāye

Pañcakanipāta-ṭīkā

1. Paṭhamapaṇṇāsakaṃ

1. Sekhabalavaggo

1. Saṃkhittasuttavaṇṇanā

1. Pañcakanipātassa paṭhame kāmaṃ sampayuttadhammesu thirabhāvopi balaṭṭho eva, paṭipakkhehi pana akampanīyattaṃ sātisayaṃ balaṭṭhoti vuttaṃ - “assaddhiye na kampatī”ti.

Saṃkhittasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

2-6. Vitthatasuttādivaṇṇanā

2-6. Dutiye hiriyatīti lajjati virajjati. Yasmā hirī pāpajigucchānalakkhaṇā, tasmā “jigucchati attho”ti vuttaṃ. Ottappatīti utrasati. Pāputrāsālakkaṇaṃhi ottappaṃ.

Paggahitavīriyoti saṅkocaṃ anāpannavīriyo. Tenāha “anosakkitaṃ mānaso”ti. Pahānatthāyāti samucchinnatthāya. Kusalānaṃ dhammānaṃ upasampadā nāma samadhiḡamo evāti āha “paṭilābhatthāyā”ti.

Gatīatthā dhātusaddā buddhiatthā hontīti āha “udayaṇca vayaṇca paṭivijjhitaṃ samatthāyā”ti. Missakanāyenaṃ desanā gatāti āha “vikkhambhanavasena ca samucchadavasena cā”ti. Tenāha “vipassanāpaññāya ceva maggaṃ paññāya cā”ti. Vipassanāpaññāya vikkhambhanakiriyato sā ca kho padesikāti nippadesikaṃ katvā dassetaṃ “maggaṃ paññāya paṭilābhasaṃvattanato”ti vuttaṃ. Dukkakkaṃyagāminibhāvepi eseṃ nayo. Sammāti yāthāvato. Akuppadhammatāya hi maggaṃ paññāya khepitaṃ khepitameva, nāssa puna khepanakiccaṃ atthīti upāyena ñāyena sā pavattatīti āha “hetunā nāyena”ti. Tatiyādīsu natthi vattabbaṃ.

Vitthatasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Kāmasuttavaṇṇanā

7. Sattame asanti lūnanti tenāti asitaṃ, dāttaṃ. Vividhā ābhañjanti bhāraṃ olambenti tenāti byābhaṅgī, vidhaṃ. Kulaputtoti ettha duvidho kulaputto jātikulaputto, ācāraḡkulaputto ca. Tattha “tena kho pana samayena raṭṭhapālo nāma kulaputto tasmīmyeva thullakoṭṭhike aggakulikassa putto”ti evaṃ āgato uccakulappasuto jātikulaputto nāma. “Ye te kulaputtā saddhā agārasmā anagāriyaṃ pabbajitā”ti evaṃ āgatā pana yattha katthaci kule pasutāpi ācārasampannā

ācārakulaputto nāma. Idha pana ācārakulaputto adhippeto. Tenāha “kulaputtoti ācārakulaputto”ti. Yuttanti anucchavikaṃ, evaṃ vattabbataṃ arahatīti attho. Sesamettha uttānameva.

Kāmasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Cavanassuttavaṇṇanā

8. Aṭṭhame saddhāyāti iminā adhigamasaddhā dassitā. Catubbidhā hi saddhā - āgamanīyasaddhā, adhigamasaddhā, pasādasaddhā, okappanasaddhāti. Tattha āgamanīyasaddhā sabbaññubodhisattānaṃ pavattā hoti. Āgamanīyappaṭipadāya āgatā hi saddhā sātisaṃyā mahābodhisattānaṃ paropadesena vinā saddheyyavattumaṃ aviparītato gahetvā adhimuccanato. Saccappaṭivedhato āgatasaddhā adhigamasaddhā suppubuddhādīnaṃ viya. “Sammāsambuddho bhagavā”tiādīnaṃ buddhādīsu uppajjanakappasādo pasādasaddhā mahākappinarājādīnaṃ viya. “Evameta”nti okkanditvā pakkhanditvā saddahanavasena kappanaṃ okappanaṃ, tadeva saddhāti okappanasaddhā. Tattha pasādasaddhā paraneyyarūpā hoti, savanamattenapi pasādanato. Okappanasaddhā saddheyyaṃ vattumaṃ ogāhitvā anupavisitvā “evameta”nti paccakkhaṃ karontī viya pavattati.

Cavanassuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Paṭṭhamaagāraṇassuttavaṇṇanā

9. Navame appatissayoti appatissavo va-kārassa ya-kāraṃ katvā niddeso. Garuṇā kismiñci vutto gāraṇavasena patissavanaṃ, patissavo, patissavabhūtaṃ, taṃsabhāvañca yaṃ kiñci gāraṃ. Natthi etasmiṃ patissavoti appatissavo, gāraṇavirahito. Tenāha “ajetṭhako anīcavuttī”ti.

Paṭṭhamaagāraṇassuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Duttiyaagāraṇassuttavaṇṇanā

10. Dasame vuddhintiādīsu sīlena vuddhiṃ, maggena virūhiṃ, nibbānena vepullaṃ. Sīlasamādhīhi vā vuddhiṃ, vipassanāmaggehi virūhiṃ, phalanibbānehi vepullaṃ. Ettha ca yassa catubbidhaṃ sīlaṃ akhaṇḍādibhāvappavattiyā supariuddhaṃ visesabhāgiyattā appakasireneva maggaṃ phalāvahaṃ saṅgharakkhitattherassa viya, so tādīsena sīlena imasmiṃ dhammavinaye vuddhiṃ āpajjissati. Tena vuttaṃ - “sīlena vuddhi”nti. Yassa pana ariyamaggo uppanno, so virūhiṃ viya pādapo suppatiṭṭhitattā sāsane virūhiṃ āpanno nāma hoti. Tena vuttaṃ - “maggena virūhi”nti. Yo sabbakilesanibbānappatto, so arahā sīlādidhammakhandhapāripūriyā sati vepullappatto hoti. Tena vuttaṃ “nibbānena vepulla”nti. Duttiyavikappe attho vuttanayānusārena veditabbo.

Duttiyaagāraṇassuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

Sekhabalavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Balavaggo

1. Ananussutasuttavaṇṇanā

11. Dutiyassa paṭhame abhijānitvāti abhivisiṭṭhena ñāṇena jānitvā. Aṭṭhahi kāraṇehi tathāgatassāti “tathā āgatoti tathāgato. Tathā gatoti tathāgato. Tathalakkhaṇaṃ āgatoti tathāgato. Tathadhamme yāthāvato abhisambuddhoti tathāgato. Tathadassitāya tathāgato. Tathāvāditāya tathāgato. Tathākāritāya tathāgato. Abhibhavanaṭṭhena tathāgato”ti evaṃ vuttehi aṭṭhahi kāraṇehi. Usabhassa idanti āsabhaṃ, seṭṭhaṭṭhānaṃ. Tenāha “āsabhaṃ ṭhānanti seṭṭhaṭṭhāna”nti. Parato dassitabalayogena “dasabaloha”nti abhītanādaṃ nadati. Brahmacakkanti ettha seṭṭhapariyāyo. Brahmasaddoti āha “seṭṭhacakka”nti. Cakkañcetaṃ dhammacakkaṃ adhippetāṃ.

Ananussutasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Saṃkhittasuttavaṇṇanā

13. Tatiye kāmaṃ sampayuttadhammesu thirabhāvopi balaṭṭho eva, paṭipakkhehi pana akampanīyattaṃ sātisaṃ balaṭṭhoti vuttaṃ “muṭṭhassacce na kampaṭi”ti.

Saṃkhittasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Vitthatasuttavaṇṇanā

14. Catutthe satinepakkenāti satiyā nepakkena, tikkhavisadasūrabhāvenāti attho. Aṭṭhakathāyaṃ pana nepakkaṃ nāma paññāti adhippāyena “nepakkaṃ vuccati paññā”ti vuttaṃ. Evaṃ sati añño niddiṭṭho nāma hoti. Satimāti ca iminā savisesā sati gahitāti paratopi “cirakatampi cirabhāsitaṃ saritā anussaritā”ti satikiccameva niddiṭṭhaṃ, na paññāciccaṃ, tasmā satinepakkenāti satiyā nepakkabhāvenāti sakkā viññātum labbhateva. Paccayavisesavasena aññadhammanirapekkho satiyā balavabhāvo. Tathā hi ñāṇavippayuttacittenapi sajjhāyanasammasanāni sambhavanti.

Cirakatampīti attanā vā parena vā kāyena cirakataṃ cetiyaṅgaṇavattādimahāvattappaṭipattipūraṇaṃ. Cirabhāsitaṃ attanā vā parena vā vācāya cirabhāsitaṃ sakkaccaṃ uddisanauddisāpanadhammāsāraṇadhammadesanāupanisinnakaparikathāanumodanī yādivasena pavattitaṃ vacīkammaṃ. Saritā anussaritāti tasmiṃ kāyena cirakate kāyo nāma kāyaviññatti, cirabhāsitaṃ vācā nāma vacīviññatti, tadubhayampi rūpaṃ, taṃsamutṭhāpakā cittacetāsikā arūpaṃ. Iti ime rūpārūpadhammā evaṃ uppajjitvā evaṃ niruddhāti sarati ceva anussarati ca, satisambojjhaṅgaṃ samutṭhāpetīti attho. Bojjhaṅgasamutṭhāpikā hi sati idha adhippetā. Tāya satiyā esa sakiṃ saraṇena saritā, punappunaṃ saraṇena anussaritāti veditabbā.

Vitthatasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

5-10. Daṭṭhabbasuttādivaṇṇanā

15-20. Pañcame savisayasmimyeṇāti attano attano visaye eva. Lokiyalokuttaradhamme kathetunti lokiyadhamme lokuttaradhamme ca tena tena pavattivisesena kathetum. Catūsu sotāpattiyaṅgesūti sappurisasamsevo saddhammassavanaṃ yonisomanasikāro dhammānudhammappaṭipattīti imesu catūsu sotāpattimaggaṅgaṇesu. Kāmañca tesu satīdayopi dhammā icchitabbāva tehi vinā tesāṃ asambhavato, tathāpi cettha saddhā visesato kiccaṅkāriti veditabbā.

Saddho eva hi sappurise payirupāsati, saddhammaṃ suṇāti, yoniso ca aniccādito manasi karoti, ariyamaggassa ca anudhammaṃ paṭipajjati, tasmā vuttaṃ “ettha saddhābalaṃ daṭṭhabba”nti. Iminā nayena sesabalesupi attho daṭṭhabbo.

Catūsu sammappadhānesūti catubbidhasammappadhānabhāvanāya. Catūsu satipaṭṭhānesūtiādisupi eseva nayo. Ettha ca sotāpattiāngesu saddhā viya, sammappadhānabhāvanāya vīriyaṃ viya ca satipaṭṭhānabhāvanāya yasmā “vineyya loke abhijjhādomanassa”nti vacanato pubbabhāge kiccato sati adhikā icchitabbā, evaṃ samādhikammikassa samādhi, “ariyasaccabhāvanā paññābhāvanā”ti katvā tattha paññā pubbabhāge adhikā icchitabbāti pākaṭoyamattho. Adhigamakkhaṇe pana samādhipaññānaṃ viya sabbesampi balānaṃ saddhādīnaṃ samatāva icchitabbā. Tathā hi “ettha saddhābala”ntiādinā tattha tattha etthaggaṇaṃ kataṃ.

Idāni saddhādīnaṃ tattha tattha atirekakiccataṃ upamāya vibhāvetuṃ “yathā hī”tiādi vuttaṃ. Tatridaṃ upamā saṃsandanaṃ - rājapañcamasahāyā viya vimutti-paripācakāni pañca balāni. Nesaṃ kīḷanatthaṃ ekajjhaṃ vīthiotaraṇaṃ viya balānaṃ ekajjhaṃ vipassanāvīthiotaraṇaṃ, sahāyesu paṭhamādīnaṃ yathāsakaṃ geheva vicāraṇā viya saddhādīnaṃ sotāpattiāṅgādīni patvā pubbaṅgamatā. Sahāyesu itaresaṃ tattha tattha tuṇhībhāvo viya sesabalānaṃ tattha tattha tadanvayatā, tassa pubbaṅgamassa balassa kiccānugatā. Na hi tadā tesāṃ sasambhārapathaviādisu āpādīnaṃ viya kiccaṃ pākaṭaṃ hoti, saddhādīnaṃyeva pana kiccaṃ vibhūtaṃ hutvā tiṭṭhati puretaraṃ tathāpaccayehi cittasantānassa abhisāṅkhatattā. Ettha ca vipassanākammikassa bhāvanā visesato paññuttarāti dassanatthaṃ rājānaṃ nidassanaṃ katvā paññindriyaṃ vuttaṃ. Chaṭṭhādīni suviññeyyāni.

Daṭṭhabbasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

Balavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Pañcaṅgikavaggo

1-2. Paṭhamaagāravasuttādivaṇṇanā

21-22. Tatiyassa paṭhame ābhisamācārikanti abhisamācāre uttamasamācāre bhavaṃ. Kiṃ pana tanti āha “vattavasena paññattasīla”nti. Sesāṃ suviññeyyameva. Dutiye natthi vattabbaṃ.

Paṭhamaagāravasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

3-4. Upakkilesasuttādivaṇṇanā

23-24. Tatiye na ca pabhāvantanti na ca pabhāsampannaṃ. Pabhijjanasabhāvanti tāpetvā tālakajjanapabhaṅguraṃ. Avasesaṃ lohanti vuttāvasesaṃ sajātilohaṃ, vijātilohaṃ, pisācalohaṃ, kittimalohanti evaṃpabhedāṃ sabbampi lohaṃ. Uppajjitum appadānenāti ettha nanu lokiyakusalacittassapi suvisuddhassapi uppajjitum appadāneneva upakkilesatāti? Saccametaṃ, yasmiṃ pana santāne nīvaraṇāni laddhappatiṭṭhāni, tattha mahaggatakusalassapi asambhavo, pageva lokuttarakusalassa. Parittakusalaṃ pana yathāpaccayaṃ uppajjamānaṃ nīvaraṇehi upahate santāne uppattiyā aparissuddhaṃ hontaṃ upakkiliṭṭhaṃ nāma hoti aparissuddhadīpakapallikavaṭṭitelādisannissayo padīpo viya. Apica nippariyāyato

uppajjitum appadāneneva tesam upakkilesatāti dassento “yadaggena hī”tiādimāha. Ārammaṇe vikkhittappavattivasena cuṇṇavicuṇṇatā veditabbā. Catutthe natthi vattabbaṃ.

Upakkilesasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Anuggahitasuttavaṇṇanā

25. Pañcame sammādiṭṭhīti vipassanāsammādiṭṭhītiādinā aṅguttarabhāṇakānaṃ matena ayaṃ atthavaṇṇanā āraddhā, majjhimabhāṇakā panettha aññathā atthaṃ vadanti. Vuttañhetam majjhimaṭṭhakathāyaṃ -

“Anuggahitā”ti laddhūpakārā. Sammādiṭṭhīti arahattamaggasammādiṭṭhi. Phalakkhaṇe nibbattā cetovimutti phalaṃ assāti cetovimutti phalā. Tadeva cetovimuttisaṅkhātā phalaṃ ānisaṃso assāti cetovimutti phalānisaṃsā. Dutiyapadehi eseva nayo. Ettha catutthaphalapaññā paññāvimutti nāma, avasesā dhammā cetovimuttīti veditabbā. “Sīlānuggahitā”tiādisu sīlanti catupārisuddhisīlaṃ. Sutanti sappāyadhammassavanaṃ. Sākacchāti kammaṭṭhāne khalanapakkhalanacchedanakathā. Samathoti vipassanāpādikā aṭṭha samāpattiyo. Vipassanāti sattavidhā anupassanā. Catupārisuddhisīlāñhi pūrentassa, sappāyadhammassavanaṃ suṇantassa, kammaṭṭhāne khalanapakkhalanaṃ chindantassa vipassanāpādikāsu aṭṭhasu samāpattisu kammaṃ karontassa, sattavidhaṃ anupassanaṃ bhāventassa arahattamaggo uppajjitvā phalaṃ deti.

“Yathā hi madhuraṃ ambapakkaṃ paribhuñjitukāmo ambapotakassa samantā udakakoṭṭhakaṃ thiraṃ katvā bandhati, ghaṭaṃ gahetvā kālena kālaṃ udakaṃ āsiṇcati, udakassa anikkhamanattaṃ mariyādaṃ thiraṃ karoti. Yā hoti samīpe valli vā sukkhadaṇḍako vā kipillikapuṭo vā makkaṭakajālaṃ vā, taṃ apaneti, khaṇittim gahetvā kālena kālaṃ mūlāni parikhaṇati, evamassa appamattassa imāni pañca kāraṇāni karoto so ambo vaḍḍhitvā phalaṃ deti, evaṃ sampadamidaṃ veditabbaṃ. Rukkhasa samantato koṭṭhakabandhanaṃ viya hi sīlaṃ daṭṭhabbaṃ, kālena kālaṃ udakasiṇcanaṃ viya dhammassavanaṃ, mariyādāya thirabhāvakaraṇaṃ viya samatho, samīpe valliādināṃ haraṇaṃ viya kammaṭṭhāne khalanapakkhalanacchedanaṃ, kālena kālaṃ khaṇittim gahetvā mūlakhaṇanaṃ viya sattannaṃ anupassanānaṃ bhāvanā, tehi pañcahi kāraṇehi anuggahitassa ambarukkhassa madhuraphaladānakālo viya imassa bhikkhuno imehi pañcahi dhammehi anuggahitāya sammādiṭṭhiyā arahattaphaladānaṃ veditabba”nti.

Ettha ca laddhūpakārāti yathārahaṃ nissayādivasena laddhapaccayā. Vipassanāsammādiṭṭhiyā anuggahitabhāvena gahitattā maggasammādiṭṭhisu ca arahattamaggasammādiṭṭhi. Anantarassa hi vidhi paṭisedho vā, aggaphalasamādhimhi tapparikkhāradhammesuyeva ca kevalo cetopariyāyo niruḍḍhoti sammādiṭṭhīti arahattamaggasammādiṭṭhi. Phalakkhaṇeti anantaraṃ kālantare cāti duvidhepi phalakkhaṇe. Paṭippassaddhivasena sabbasaṃkilesehi cetovimuccati etāyāti cetovimutti, aggaphalapaññaṃ ṭhapetvā avasesā phaladhammā. Tenāha “cetovimutti phalaṃ assāti, cetovimuttisaṅkhātā phalaṃ ānisaṃso”ti. Sabbakilesehi cetaso vimuccanasāṅkhātā paṭippassambhanasaññaṃ pahānaṃ

phalaṃ ānisaṃso cāti yojanā. Idha cetovimuttisaddena pahānamattaṃ gahitaṃ, pubbe pahāyakadhammā. Aññathā phaladhammā eva ānisaṃsoti gayhamāne punavacanaṃ niratthakaṃ siyā. Paññāvimuttiphalaṃ ānisaṃsāti etthāpi evameva attho veditabbo. Sammāvācākamantā jīvā sīlasabhāvattā visesato samādhissa upakārā, tathā sammāsaṅkappo jhānasabhāvattā. Tathā hi so “appanā”ti niddiṭṭho. Sammāsatisammāvāyāmā pana samādhipakkhiyā evāti āha “avasesā dhammā cetovimuttīti veditabbā”ti.

Catupārisuddhisīlanti ariyamaggādhigamassa padaṭṭhānabhūtaṃ catupārisuddhisīlaṃ. Sutādīsupi eseva nayo. Attano cittappavattiārocanavasena saha kathaṃ saṃkathā, saṃkathāva sākacchā. Idha pana kammaṭṭhānappaṭibaddhāti āha “kammaṭṭhāne...pe... kathā”ti. Tassa kammaṭṭhānassa ekavāraṃ vidhiyā appaṭipajjanaṃ khalanaṃ, anekavāraṃ pakkhalanaṃ, tadubhayassa vicchedanī apanayanī kathā khalanapakkhalanacchedanakathā. Pūrentassāti vivaṭṭasannissitaṃ katvā pārentassa brūhentassa ca. Suṇantassāti “yathāuggahitakammaṭṭhānaṃ phātiṃ gamissatī”ti evaṃ suṇantassa. Teneva hi “sappāyadhammassavana”nti vuttaṃ. Kammaṃ karontassāti bhāvanānuyogakammaṃ karontassa. Pañcasupi ṭhānesu anta-saddo hetuatthajotano daṭṭhabbo. Evañhi “yathā hī”tiādinaṃ vuccamānā ambūpamā yujjeyya.

Udakakoṭṭhakanti jalāvāṭaṃ. Thiraṃ katvā bandhatīti asithilaṃ daḷhaṃ nātimahantaṃ nātikhuddakaṃ katvā yojeti. Thiraṃ karotīti udakasiñcanakāle tato tato pavattitvā udakassa anikkhamanattamaṃ jalāvāṭapālīṃ thirataṃ karoti. Sukkhadaṇḍakoti tasseeva ambagacchassa sukkhako sākchāsīsako. Kipillikapuṭoti tambakipillikapuṭo. Khaṇittinti kudālaṃ. Koṭṭhakabandhanaṃ viya sīlaṃ sammādiṭṭhiyā vaḍḍhanūpāyassa mūlabhāvato. Udakasiñcanaṃ viya dhammassavanaṃ bhāvanāya paribhūhanato. Mariyādāya thirabhāvakaraṇaṃ viya samatho yathāvuttāya bhāvanādhīṭṭhānāya sīlamariyādāya daḷhībhāvāpādanato. Samāhitassa hi sīlaṃ thirataṃ hoti. Samīpe valliādīnaṃ haraṇaṃ viya kammaṭṭhāne khalanapakkhalanacchedanaṃ icchitabbabhāvanāya vibandhanāpanayanato. Mūlakhaṇaṃ viya sattannaṃ anupassanānaṃ bhāvanā tassā vibandhassa mūlabhūtānaṃ taṇhāmānadiṭṭhīnaṃ palikhaṇato. Ettha ca yasmā supārisuddhasīlassa kammaṭṭhānaṃ anuyuñjantassa sappāyadhammassavanaṃ icchitabbaṃ, tato yathāsute atthe sākacchāsamāpajjanaṃ, tato kammaṭṭhānavisodhanena samathanibbatti, tato samāhitassa āraddhavipassakassa vipassanāpāripūri, paripuṇṇā vipassanā maggasammādiṭṭhiṃ brūhetīti evametesam aṅgānaṃ paramparāya sammukhā anuggaṇhanato ayamānupubbī kathitāti veditabbaṃ.

Anuggahitasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Vimuttāyatanasuttavaṇṇanā

26. Chaṭṭhe vimuttiyā vaṭṭadukkhato vimuccanassa āyatanāni kāraṇāni vimuttāyatanānīti āha - “vimuccanakāraṇānī”ti. Pālīatthaṃ jānantassāti “idha sīlaṃ āgataṃ, idha samādhī, idha paññā”tiādinaṃ taṃtaṃpālīatthaṃ yāthāvato jānantassa. Pālīṃ jānantassāti tadatthabodhiniṃ pālīṃ yāthāvato upadhārentassa. Taruṇapīṭīti sañjātamattā mudukā pīti jāyati. Kathaṃ jāyati? Yathādesitaṃ dhammaṃ upadhārentassa tadanucchavikameva attano kāyavācāmanasamācāraṃ pariggaṇhantassa somanassaṃ pattassa pamodalakkhaṇaṃ pāmojjaṃ jāyati.

Tuṭṭhākārabhūtā balavapītīti purimuppannāya pītiyā vasena laddhāsevanattā ativiya tuṭṭhākārabhūtā kāyacittadarathassa passambhanasamatthatāya passaddhiyā paccayo bhavitum samatthā balappattā pīti jāyati. Yasmā nāmakāye passaddhe rūpakāyopi passaddho eva hoti, tasmā “nāmakāyo passambhati”cceva vuttaṃ.

Sukhaṃ paṭilabhatīti vakkhamānassa cittasamādhānassa paccayo bhavitum samatthaṃ cetasiṃ nirāmisasukhaṃ paṭilabhati vindati. Samādhiyatīti ettha pana na yo koci samādhi adhippeto, atha kho anuttarasamādhīti dassento “arahatta...pe... samādhiyatī”ti āha. “Ayaṃ hī”tiādi tassaṃ desanāyaṃ tādissa puggalassa yathāvuttasamādhipaṭilābhassa kāraṇabhāvavibhāvanāṃ, yaṃ tathā vimuttāyatanabhāvo. Osakkitunti dassitum. Samādhiyeva samādhinimittanti kammaṭṭhānapāliya āruḥho samādhi eva parato uppajjanakabhāvanāsamādhissa kāraṇabhāvato samādhinimittam. Tenāha “ācariyassa santike”tiādi.

Vimuttāyatanasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Samādhisuttavaṇṇanā

27. Sattame sabbaso kilesadukkhadarathapariḷāhānaṃ vigatattā sātisayamettha sukhanti vuttaṃ “appitappitakkhaṇe sukhattā paccuppannasukho”ti. Purimassa purimassa vasena pacchimaṃ pacchimaṃ laddhāsevanatāya santapaṇītatarabhāvappattaṃ hotīti āha “purimo...pe... sukhavipāko”ti. Kilesappaṭippassaddhiyāti kilesānaṃ paṭippassambhanena laddhattā. “Kilesappaṭippassaddhibhāvanti kilesānaṃ paṭippassambhanabhāvaṃ. Laddhattā pattattā tabbhāvaṃ upagatattā. Lokiyasamādhissa paccanīkāni nīvaraṇapaṭhamajjhānanikantiādīni niggahetabbāni, aññe kilesā vāretabbā. Imassa pana arahattasamādhissa paṭippassaddhasabbakilesattā na niggahetabbam vāretabbañca atthīti maggānantaraṃ samāpattikkhaṇe ca appayogena adhigatattā appitattā ca aparihānivasena vā appitattā na sasaṅkhāraniggayhavāritagato. Sativapullappattattāti etena appavattamānāyapi satiyā satibahulatāya sato eva nāmāti dasseti. Yathāparicchinnaḷavasenāti etena paricchinnaṣṭiyā satoti dasseti. Sesesūti ñāṇesu.

Samādhisuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

8-9. Pañcaṅgikasuttādivaṇṇanā

28-29. Aṭṭhame karo vuccati pupphasambhavaṃ “gabbhāsaye kiriyatī”ti katvā. Karato jāto kāyo karajakāyo, tadupanissayo catusantatirūpasamudāyo. Kāmaṃ nāmakāyopi vivekajena pītisukhena tathā laddhūpakāro, “abhisandeti”tiādivacanato pana rūpakāyo idha adhippetoti āha “imaṃ karajakāya”nti. Abhisandeti abhisandanaṃ karoti. Taṃ pana abhisandanaṃ jhānamayena pītisukhena karajakāyassa tintabhāvāpādanaṃ sabbatthakameva lūkkhabhāvāpanayananti āha “temeti”tiādi. Tayidaṃ abhisandanaṃ atthato yathāvuttapītisukhasamuṭṭhānehi paṇītarūpehi kāyassa parippharaṇaṃ daṭṭhabbaṃ. Parisandetiādisupi eseva nayo. Sabbam etassa atthīti sabbāvā, tassa sabbāvato. Avayavāyavavisambandhe avayavini sāmivacananti avayavavisayo sabba-saddo, tasmā vuttaṃ “sabbakoṭṭhāsavato”ti. Aphuṭaṃ nāma na hoti yattha yattha kammajarūpaṃ, tattha tattha cittajarūpassa abhibyāpanato. Tenāha “upādinnaḷasantaṭī”tiādi.

Chekoti kusalo. Taṃ panassa kosallaṃ nahāṇiyacuṇṇānaṃ karaṇe piṇḍikaraṇe ca samatthātāvasena veditabbanti āha “paṭibalo”tiādi. Kaṃsa-saddo “mahatīyā kaṃsapātīyā”tiādīsu suvaṇṇe āgato. “Kaṃso upahato yathā”tiādīsu kittimalohe. Katthaci paṇṇattimatte “upakaṃso nāma rājāsi, mahākaṃsassa atrajo”tiādi. Idha pana yattha katthaci loheti āha “yena kenaci lohena katabhājane”ti. Snehānugatāti udakasinehena anuppavisanavasena gatā upagatā. Snehaparetāti udakasinehena parito gatā samantato phuṭā. Tato eva santarabāhirā phuṭā snehena. Etena sabbaso udakena temitabhāvamāha. Na ca pagghariṇīti etena tintassapi tassa ghanathaddhabhāvaṃ vadati. Tenāha “na bindubindū”tiādi.

Tāhi tāhi udakasirāhi ubbhijjatīti ubbhidaṃ, ubbhidaṃ udakaṃ etassāti ubbhidodako. Ubbhinnaudakoti nadītīre khatakūpako viya ubbhijjanakaudako. Uggacchanaudakoti dhārāvasena uṭṭhahanaudako. Kasmā panettha ubbhidodakova rahado gahito, na itaroti āha “heṭṭhā uggacchanaudakañhī”tiādi. Dhārānipātabubbuḷakehīti dhārānipātehi ca udakabubbuḷehi ca. “Pheṇapaṭalehi cā”ti vattabbaṃ, sannisinnameva aparikkhobhatāya niccalameva, suppasannamevāti adhippāyo. Sesanti “abhisandeti”tiādikaṃ.

Uppalānīti uppalagacchāni. Setarattanīlesūti uppalesu, setuppalarattuppalanīluppalesūti attho. Yaṃ kiñci uppalaṃ uppalameva sāmāññaggahaṇato. Satapattanti ettha sata-saddo bahupariyāyo “satagghī”tiādīsu viya. Tena anekasatapattassapi saṅgaho siddho hoti. Loke pana rattaṃ padumaṃ, setaṃ puṇḍarīkanti vuccati. Yāva aggā yāva ca mūlā udakena abhisandanādisambhavadassanattaṃ udakānuggataggahaṇaṃ. Idha uppalādīni viya karajakāyo, udakaṃ viya tatiyajjhānasukhaṃ.

Yasmā parisuddhena cetasāti catutthajjhānacittamāha, tañca rāgādiupakkilesaṃmalāpagamato nirupakkilesaṃ nimmalaṃ, tasmā āha “nirupakkilesaṭṭhena parisuddha”nti. Yasmā pana pārisuddhiyā eva paccayavisesena pavattiviseso pariyodātātā sudhantasuvaṇṇassa nighaṃsanena pabhassaratā viya, tasmā āha “pabhassaraṭṭhena pariyodātaṃ veditabba”nti. Idanti odātavacanaṃ. Utupharaṇatthanti utuno pharaṇadassanattaṃ. Utupharaṇaṃ na hoti sesanti adhippāyo. Tenāha “tañkhaṇa ...pe... balavaṃ hoti”ti. Vatthaṃ viya karajakāyoti yogino karajakāyo vatthaṃ viya daṭṭhabbo utupharaṇasadisena catutthajjhānasukhena pharitabbattā. Purisassa sarīraṃ viya catutthajjhānaṃ daṭṭhabbaṃ utupharaṇatṭhāniyassa sukhassa nissayabhāvato. Tenāha “tasmā”tiādi. Tattha ca “parisuddhena cetasā”ti cetogahaṇena jhānasukhaṃ vuttanti daṭṭhabbaṃ. Tenāha “utupharaṇaṃ viya catutthajjhānasukha”nti. Nanu ca catutthajjhāne sukhomeva natthīti? Saccam natthi, sātalaṃkhaṇasantasabhāvattā panettha upekkhā “sukha”nti adhippetā. Tena vuttaṃ sammohavinodaniyaṃ “upekkhā pana santattā, sukhamicceva bhāsītā”ti.

Tassa tassa samādhissa sarūpadassanassa paccayattā paccavekkhaṇaññaṃ paccavekkhaṇanimittaṃ. Samabharitoti samapuṇṇo.

Maṇḍabhūmīti papāvaṇṇabhūmi. Yattha salilasiñcanena vināva sassāni tṭhitāni sampajjanti. Yuge yojetabbāni yoggāni, tesam ācariyo yoggācariyo. Tesam sikkhāpanato hatthiādayopi “yoggā”ti vuccantīti āha pāḷiyaṃ “assadammasārathī”ti. Yena yenāti catūsu maggesu yena yena maggena. Yaṃ yaṃ gatinti javasamajavādibhedāsu gatīsu yaṃ yaṃ gatiṃ. Navame natthi vattabbaṃ.

10. Nāgitasuttavaṇṇanā

30. Dasame uccāsaddamahāsaddāti uddham uggaṭattā ucco patthaṭo mahanto vinibbhijjivā gahetuṃ asakkuṇeyyo saddo etesanti uccāsaddamahāsaddā. Vacīghosopi hi bahūhi ekajjham pavattito atthato saddato ca duravabodho kevalaṃ mahānigghoso eva hutvā sotapathamāgacchati. Macchavilopeti macchānaṃ vilumpitvā viya gahaṇe, macchānaṃ vā vilumpane. Kevaṭṭānañhi macchapacchiṭṭhapitaṭṭhāne mahājano sannipatitvā “idha aññaṃ ekaṃ macchaṃ dehi, ekaṃ macchaphālaṃ dehi”ti, “etassa te mahā dinno, mayhaṃ khuddako”ti evaṃ uccāsaddaṃ mahāsaddaṃ karonti. Macchaggahaṇatthaṃ jāle pakkhittepi tasmim̐ ṭhāne kevaṭṭā ceva añña ca “paviṭṭho gahito”ti mahāsaddaṃ karonti. Taṃ sandhāyetaṃ vuttaṃ. Asucisukhanti kāyāsucisannissitattā kilesāsucisannissitattā ca asucisannissitasukhaṃ. Nekkhammasukhassāti kāmato nikkhamantassa sukhassa. Pavivekasukhassāti gaṇasaṅgaṇikato kilesasaṅgaṇikato ca vigatassa sukhassa. Upasamasukhassāti rāgādivūpasamāvahassa sukhassa. Sambodhasukhanti maggasaṅkhātassa sambodhassa niṭṭhappattatthāya sukhaṃ. Sesam̐ suviññeyyameva.

Nāgitasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

Pañcaṅgikavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Sumanavaggo

1. Sumanasuttavaṇṇanā

31. Catutthassa paṭhame satakkakūti sataṣikharo, anekakūṭoti attho. Idaṃ tassa mahāmeghabhāvadassanaṃ. So hi mahāvassaṃ vassati. Tenevāha - “ito cito ca utṭhitena valāhakakūṭasatena samannāgatoti attho”ti. Dassanasampannoti ettha dassanaṃ nāma sotāpattimaggo. So hi paṭhamam̐ nibbānadassanato “dassana”nti vuccati. Yadiṇi taṃ gotrabhu paṭhamataraṃ passati, disvā pana kattabbakiccassa kilesappahānassa akaraṇato na taṃ “dassana”nti vuccati. Āvajjanaṭṭhāniyañhi taṃ ñāṇaṃ. Maggassa nibbānārammaṇatāsāmaññaṇa cetam̐ vuttaṃ, na nibbānappaṭivijjanena, tasmā dhammacakkhuṃ punappunaṃ nibbattanena bhāvanaṃ appattaṃ dassanaṃ, dhammacakkhuñca pariññādikiccakaraṇena catusaccadhammadassanaṃ tadabhisamayoti natthettha gotrabhussa dassanabhāvāpatti. Sesamettha suviññeyyameva.

Sumanasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Cundīsuttavaṇṇanā

32. Dutiye “ariyakantehi sīlehi samannāgato”tiādīsu ariyakantānīti pañcasīlāni āgatāni. Ariyakantāni hi pañcasīlāni ariyānaṃ kantāni piyāni, bhavantaragatāpi ariyā tāni na vijahanti. Idha pana “yāvatā, cunda, sīlāni ariyakantāni sīlāni, tesam̐ aggamakkhāyati...pe... agge te paripūrakārino”ti vuttattā maggaphalāni sīlāni adhippetānīti āha “ariyakantāni sīlānīti maggaphalasampayuttāni sīlānī”ti.

Cundīsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Uggahasuttavaṇṇanā

33. Tatiye sabbapaṭhamam uṭṭhānasīlāti rattiyā vibhāyanavelāya sāmike parijane seyyāya avuṭṭhite sabbapaṭhamam uṭṭhānasīlā. Sāmikam disvā nisinnāsanato aggidaḍḍhā viya paṭhamameva vuṭṭhahantīti vā pubbuṭṭhāyiniyo. Kiṃkāraṇṭi kiṃkaraṇīyam, kiṃkaraṇabhāvena pucchitvā kātabbaveyyāvaccanti attho. Taṃ paṭissuṇantā vicarantīti kiṃkārapaṭissāviniyo. Manāpamyeva kiriyaṃ karonti sīlenāti manāpacāriniyo. Piyameva vadanti sīlenāti piyavādinīyo.

Tatrupāyāyāti tatra kamme sādhetabbaupāyabhūtāya vīmaṃsāya. Tenāha “tasmiṃ uṇṇākappāsasamvidhāne”tiādi. Alaṃ kātunti kātuṃ samatthā. Alaṃ samvidhātunti vicāretuṃ samatthā. Tenāha “alaṃ kātuṃ alaṃ samvidhātunti attanā kātumpi parehi kārāpetumpī”tiādi. Sesamettha suviññeyyameva.

Uggahasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

4-5. Sīhasenāpatisuttādivaṇṇanā

34-35. Catutthe sandiṭṭhikanti asamparāyikatāya sāmam daṭṭhabbam. Sayam anubhavitabbam attapaccakkham diṭṭhadhammiki attho. Na saddhāmattakeneva tiṭṭhatīti “dānam nāma sādhu sundaram, buddhādīhi paṇḍitehi pasattha”nti evaṃ saddhāmattakeneva na tiṭṭhati. Yam dānam detīti yaṃ deyyadhammam parassa deti. Tassa pati hutvāti tabbisayam lobham suṭṭhu abhibhavanto tassa adhipati hutvā deti. Tena anadhibhavanīyattā na dāso na sahāyoti. Tattha tadubhayaṃ anvayato byatirekato ca dassetuṃ “yo hī”tiādi vuttaṃ. Dāso hutvā deti taṇhādāsabyassa upagatatā. Sahāyo hutvā deti tassa piyabhāvāvissajjanato. Sāmī hutvā deti tattha taṇhādāsabyato attānam mocetvā abhibhuyya pavattanato. Atha vā yo dānasīlatāya dāyako puggalo, so dāne pavattibhedena dānadāso, dānasahāyo, dānapatīti tippakāro hoti. Tadassa tippakāratam vibhajitvā dassetuṃ “yo hī”tiādi vuttaṃ. Dātabbaṭṭhena dānam, annapānādi.

Tattha yaṃ attanā paribhuñjati, taṇhādhipannatāya tassa vasena vattanato dāso viya hoti. Yam paresam dīyati, tatthāpi annapānasāmaññaṇa idaṃ vuttaṃ “dānasāṅkhātassa deyyadhammassa dāso hutvā”ti. Sahāyo hutvā deti attanā paribhuñjitabbassa paresam dātabbassa ca samasamam ṭhapanato. Pati hutvā deti sayam deyyadhammassa vase avattitvā tassa attano vase vattāpanato. Aparo nayo - yo attanā paṇītam paribhuñjitvā paresam nihīnam deti, so dānadāso nāma tannimittanihīnabhāvāpattito. Yo yādisam attanā paribhuñjati, tādisameva paresam deti, so dānasahāyo nāma tannimittanihīnādhikabhāvavivajjanena sadisabhāvāpattito. Yo attanā nihīnam paribhuñjitvā paresam paṇītam deti, so dānapati nāma tannimittasetṭṭhabhāvāpattito.

Nittejabhūto tejahānippattiyā. Saha byati gacchatīti sahabyo, sahapavattanako, tassa bhāvo sahabyatā, sahapavattīti āha “sahabhāvaṃ ekībhāvaṃ gatā”ti. Asitassāti vā abandhassa, taṇhābandhanena abandhassāti attho. Pañcamam uttānameva.

Sīhasenāpatisuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

6-7. Kāladānasuttādivaṇṇanā

36-37. Chaṭṭhe ārāmatoti phalārāmato. Paṭhamuppannānīti sabbapaṭhamam sujātāni. Bhāsitaññūti bhikkhū gharadvāre ṭhitā kiñcāpi tuṇhī honti, atthato pana “bhikkham dethā”ti vadanti nāma ariyāya yācanāya. Vuttañhetam “uddhissa ariyā tiṭṭhanti, esā ariyānam yācanā”ti. Tatra ye “mayam pacāma, ime na pacanti, pacamāne patvā alabhantā kuhiṃ labhissantī”ti deyyadhammam saṃvibhajanti, te bhāsitaññū nāma ñatvā kattabbassa karaṇato. Yuttappattakāleti dātum yuttappattakāle. Appaṭivānacittoti anivattanacitto. Sattamam uttānameva.

Kāladānasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Saddhasuttavaṇṇanā

38. Aṭṭhame anukampantīti “sabbe sattā sukhī hontu averā abyāpajjā”ti evam hitapharaṇena anuggaṇhanti. Apica upaṭṭhākānam geham aññe sīlavante sabrahmacārino gahetvā pavisantāpi anuggaṇhanti nāma. Nīcavuttinti paṇipātasīlam. Kodhamānathaddhatāya rahitanti kodhamānavasena uppanno yo thaddhabhāvo cittassa uddhumātalakkhaṇo, tena virahitanti attho. Soraccenāti “tattha katamam soraccam? Yo kāyiko avītikkamo, vācasiko avītikkamo, kāyikavācasiko avītikkamo, idaṃ vuccati soraccam. Sabbopi sīlasamvaro soracca”nti evamāgatena sīlasamvarasaṅkhātena soratabhāvena. Sakhilanti “tattha katamam sākhalayam? Yā sā vācā thaddhakā kakkasā pharusā kaṭukā abhisajjanī kodhasāmantaṃ asamādhisaṃvattanikā, tathārūpiṃ vācam pahāya yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemaṇiyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpiṃ vācam bhāsitaṃ hoti. Yā tattha saṇhavācatā sakhilavācatā aphaṇsavācatā, idaṃ vuccati sākhalaya”nti evam vuttena sammodakamudubhāvena samannāgataṃ. Tenāha “sakhilanti sammodaka”nti.

Saddhasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

9-10. Puttasuttādivaṇṇanā

39-40. Navame bhatoti posito. Tam pana bharaṇam jātakālato paṭṭhāya sukhapaccayūpaharaṇena dukkhapaccayūpaharaṇena ca pavattitanti dassetuṃ “amhehi”tiādi vuttaṃ. Hatthapādavaḍḍhanādīhīti ādi-saddena mukhena siṅghānikāpanayananaḥāpanamaṇḍanādīṇca saṅgaṇhāti. Mātāpitūnam santakam khetṭadim avināsetvā rakkhitam tesam paramparāya ṭhitiyā kāraṇam hotīti āha “amhākam santakam...pe... kulavamso ciram ṭhassatī”ti. Salākabhaddādīni anupacchinditvāti salākabhaddādīni avicchinditvā. Yasmā dāyajjappaṭilābhassa yogyabhāvena vattamānoyeva dāyassa paṭipajjissati, na itaroti āha “kulavamśanurūpāya paṭipattiyā”tiādi. Attanā dāyajjārahā karontoti attānam dāyajjārahā karonto. Mātāpitāro hi attano ovāde avattamāne micchāpaṭipanne dārake vinicchayam gantvā aputte karonti, te dāyajjārahā na honti. Ovāde vattamāne pana kulasantakassa sāmike karonti. Tatiyadivasato paṭṭhāyāti matadivasato tatiyadivasato paṭṭhāya. Sesam suviññeyyameva. Dasamam uttānameva.

Puttasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

Sumanavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Muṇḍarājavaggo

1-2. Ādiyasuttādivaṇṇanā

41-42. Pañcamassa paṭhame uṭṭhānavīriyādhigatehīti vā uṭṭhānena ca vīriyena ca adhigatehi. Tattha uṭṭhānanti kāyikaṃ vīriyaṃ. Vīriyanti cetasikanti vadanti. Uṭṭhānanti vā bhoguppādane yuttappayuttatā. Vīriyaṃ tajjo ussāho. Pīṇitanti dhātaṃ sutittaṃ. Tathābhūto pana yasmā thūlasarīro hoti, tasmā “thūlaṃ karotī”ti vuttaṃ. Dutiyaṃ uttānameva.

Ādiyasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Itṭhasuttavaṇṇanā

43. Tatiye appamādaṃ pasaṃsantīti “etāni āyuādīni patthayantena appamādo kātabbo”ti appamādameva pasaṃsanti paṇḍitā. Yasmā vā puññakiriyāsu paṇḍitā appamādaṃ pasaṃsanti, tasmā āyuādīni patthayantena appamādova kātabboti attho. Purimasmiṃ atthavikappe “puññakiriyāsū”ti padassa “appamatto”ti iminā sambandho. Yasmā paṇḍitā appamādaṃ pasaṃsanti, yasmā ca puññakiriyāsu appamatto ubho atthe adhigato hoti, tasmā āyuādīni patthayantena appamādova kātabbo. Dutiyasmiṃ atthavikappe paṇḍitā appamādaṃ pasaṃsanti. Katthāti? Puññakiriyāsu. Kasmāti ce? Yasmā appamatto ubho atthe adhiggaṇhāti paṇḍito, tasmāti attho. Atthappaṭilābhenāti diṭṭhadhammikādihitappaṭilābhena.

Itṭhasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Manāpadāyīsuttavaṇṇanā

44. Catutthe jhānāmanena nibbattaṃ manomayanti āha “suddhāvāsesu ekaṃ jhānāmanena nibbattaṃ devakāya”nti. Satipi hi sabbasattānaṃ abhisāṅkhāramanasā nibbattabhāve bāhirapaccayehi vinā manasāva nibbattattā “manomayā”ti vuccanti rūpāvacarasattā. Yadi evaṃ kāmabhāve opapātikasattānampi manomayabhāvo āpajjatīti ce? Na, tattha bāhirapaccayehi nibbattetabbatāsaṅkāya eva abhāvato “manasāva nibbattā”ti avadhāraṇāsambhavato. Niruḷho vāyaṃ loke manomayavohāro rūpāvacarasattesu. Tathā hi “annamayo, pāṇamayo, manomayo, ānandamayo, viññāṇamayo”ti pañcadhā attānaṃ vedavādinopi vadanti. Uccedavādinopi vadanti “dibbo rūpī manomayo”ti. Tīsu vā kulasampattīsūti brāhmaṇakhattiyavessasaṅkhātesu sampannakulesu. Chasu vā kāmasaggesūti chasu kāmāvacaradevesu.

Manāpadāyīsuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

5-6. Puññābhisandasuttādivaṇṇanā

45-46. Pañcame asaṅkheyyoti āḷhakagaṇanāya asaṅkheyyo. Yojanavasena panassa saṅkhā atthi heṭṭhā mahāpathaviyā upari ākāseṇa parisamantato cakkavāḷapabbatena majjhe tattha tattha ṭhitakehi dīpapabbatapariyantehi paricchinnattā jānantena yojanato saṅkhātuṃ sakkāti katvā. Mahāsarīramacchakumbhīlayakkharakkhasamahānāgadānavādīnaṃ saviññāṇakānaṃ balavāmukhapātālādīnaṃ aviññāṇakānaṃ bheravārammaṇānaṃ vasena bahubheravaṃ. Puthūti bahū. Savantīti sandamānā. Upayantīti upagacchanti. Chaṭṭhaṃ uttānameva.

Puññābhisandasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

7-8. Dhanasuttādivaṇṇanā

47-48. Sattame saddhāti maggenāgatā saddhā. Sīlañca yassa kalyāṇanti kalyāṇasīlaṃ nāma ariyasāvakassa ariyakantaṃ sīlaṃ vuccati. Tattha kiñcāpi ariyasāvakassa ekasīlampi akantaṃ nāma natthi, imasmimṃ panatthe bhavantarepi appahīnaṃ pañcasīlaṃ adhippetam. Aṭṭhamamṃ uttānameva.

Dhanasuttādivaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Kosalasuttavaṇṇanā

49. Navame patitakkhandhoti sammukhā kiñci oloketumṃ asamatthatāya adhomukho. Nippaṭibhānoti sahadhammikaṃ kiñci vattumṃ avisahanato nippaṭibhāno paṭibhānarahito.

Kosalasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Nāradasuttavaṇṇanā

50. Dasame ajjhomucchitoti adhimattāya taṇhāmucchāya mucchito, mucchaṃ mohaṃ pamādaṃ āpanno. Tenāha “gilivā...pe... atirekamucchāya taṇhāya samannāgato”ti. Mahaccāti mahatiyā. Liṅgavipallāsenā cetamṃ vuttaṃ. Tenāha “mahatā rājānubhāvenā”ti.

Nāradasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

Muṇḍarājavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Paṭhamapaṇṇāsakaṃ niṭṭhitaṃ.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Υποσχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια. 4. Η συλλογή των αριθμημένων ομιλιών - Υποσχόλια. 05. Υποσχόλια για το βιβλίο των πέντε. 1. Η πρώτη πεντηκοντάδα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org